

LIETUVOS BANKAS

Lietuvos bankų asociacijai
Konstitucijos pr. 7
LT-09308 Vilnius

2013-06-03 Nr. S 2013/(22.9.-2200)-12-2840

DĖL VILIBOR PAKEITIMŲ

VILIBOR apskaičiavimo tvarką nustato 1998 m. gruodžio 10 d. Lietuvos banko valdybos nutarimu Nr. 211 patvirtinta Vidutinių tarpbankinių palūkanų normų VILIBOR apskaičiavimo ir skelbimo tvarka (toliau – tvarka). Šiuo metu VILIBOR apskaičiuoti naudojamos ne mažiau kaip 5 bankų, aktyviausių tarpbankinės indėlių ir paskolų rinkos dalyvių, skelbiamos palūkanų normos. Dėl pastaruoju metu gerokai sumažėjusio tarpbankinių sandorių aktyvumo ši apskaičiavimo metodika lemia dažną bankų, pagal kurių palūkanų normas apskaičiuojamos VILIBOR, sąrašo kaitą ir reikšmingus techninius palūkanų normos svyravimus (1 lentelė). Siekdami apriboti techninius svyravimus ir užtikrinti, kad VILIBOR rodytų didžiausių ir pagal riziką homogeniškų bankų kotiruotes, siūlome atlikti šiame rašte aptartus tvarkos pakeitimus.

2009 m. liepos–2013 m. balandžio mėn. VILIBOR bankų sąrašo sudėtis kito 14 kartų. Didžiausi VILIBOR pokyčiai matyti tada, kai į bankų sąrašą buvo įtraukiamas arba iš jo pašalinamas bankas, teikęs vienas iš didžiausių kotiruočių¹. Lietuvoje sudarant VILIBOR dalyvių sąrašą, kitaip nei apskaičiuojant kitas tarpbankines palūkanų normas (pvz., EURIBOR), nevertinamas bankų dydis ir patikimumas.

1 lentelė. Apskaičiuojant VILIBOR dalyvaujantys bankai ir bankų sąrašo pasikeitimų poveikis VILIBOR palūkanų normai

Data	Danske	DNB	Medicinos bankas	Nordea	SEB	SNORAS	Swedbank	Šiaulių bankas	Ūkio bankas	UniCredit	Vilibor bankų skaičius	6 mėn. Vilibor pokytis
2009 10 09	✓	✓		✓	✓		✓	✓	✓	✓	8	-0,07
2010 01 11				✓	✓		✓	✓	✓		5	-0,03
2010 04 09				✓	✓		✓	✓	✓	✓	6	-0,10
2010 10 12				✓	✓	✓		✓	✓	✓	6	-0,01
2011 01 11				✓	✓	✓	✓		✓	✓	6	-0,19
2011 04 11				✓	✓	✓	✓	✓		✓	6	0,04
2011 07 12		✓		✓	✓		✓	✓		✓	6	0,02
2011 10 11		✓		✓	✓	✓	✓	✓		✓	7	-0,02
2012 01 10	✓	✓		✓	✓		✓	✓		✓	7	-0,04
2012 04 10		✓		✓	✓		✓	✓	✓		6	0,00
2012 07 10		✓			✓		✓	✓	✓		5	0,00
2012 10 09		✓		✓	✓		✓	✓	✓	✓	7	-0,08
2013 01 10		✓			✓		✓	✓		✓	5	-0,26
2013 04 15		✓	✓		✓		✓	✓			5	0,40

Pastaba. ✓ – bankas yra VILIBOR sąrašė, – bankas įtraukiamas į sąrašą, – bankas išbraukiamas iš sąrašo.

Šaltinis. Lietuvos banko skaičiavimai.

¹ VILIBOR apskaičiuoti naudojamos bankų palūkanų normos skelbiamos http://www.lb.lt/vilibor_banku_sarasas.

Tarptautinės iniciatyvos

Tarptautinių palūkanų normų indeksų sudarymo reformos šiuo metu atliekamos įvairiose šalyse. Nuo 2012 m. Didžiojoje Britanijoje įgyvendinama LIBOR reforma. 2013 m. Europos bankininkystės institucija (angl. EBA) ir Europos vertybinių popierių ir rinkų institucija (angl. ESMA) pateikė rekomendacijas² dėl EURIBOR reformos. 2011 m. Švedijos centrinis bankas peržiūrėjo STIBOR taisykles: nustatyta, kad apskaičiuojant STIBOR dalyvauja 5 didžiausi ir tarpbankinėje rinkoje aktyvūs bankai (SEB, Nordea, Swedbank, Handelsbanken ir Danske Bank), kurie sandoriams atlikti turi laikyti bent dviejų milijardų Švedijos kronų limitą kiekvieno kito STIBOR banko atžvilgiu (limitas sudaro nuo 0,6 proc. iki 1,2 proc. banko turto).

Siūlymai dėl VILIBOR tobulinimo

Siekdami užtikrinti, kad VILIBOR tiksliau rodytų didžiausių ir pagal riziką homogeniškų bankų kotiruotes bei norint sumažinti dažną VILIBOR apskaičiuoti naudojamų bankų sąrašo kaitą mažėjančios tarpbankinių sandorių apyvartos kontekste, siūlome:

- 1) **į VILIBOR kotiruočių sąrašą įtraukti tik aukštą reitingą turinčius** (ne daugiau kaip dviem pakopomis mažesnę už Lietuvai kredito reitingų agentūrų suteiktą žemiausią reitingą) **bankus**. Šalyje veikiančio banko, kuris neturi galiojančio reitingo, reitingas prilyginamas patrunuojančiajam bankui suteiktam reitingui;
- 2) **VILIBOR apskaičiuoti pagal penkių didžiausių apyvartą per pusmetį vykdytųjų** aukšto reitingo bankų skelbiamas palūkanų normas. Jeigu daugiau nei vieno banko tarpbankinių sandorių apyvarta per paskutiniuosius 6 kalendorinius mėnesius iki sąrašo sudarymo buvo penkta didžiausia, visi šie bankai įtraukiami į VILIBOR sąrašą;
- 3) vertinant bankų apyvartos aktyvumą **įtraukti atpirkimo, išankstinius valiutos keitimo ir valiutos apskaitavimo sandorius tarp rezidentų litais**;
- 4) **iki 6 mėn. pailginti tarpbankinės rinkos apyvartos vertinimo periodą**;
- 5) **VILIBOR palūkanų normą apskaičiuoti iš visų pateiktų kotiruočių** (neeliminuoti didžiausios ir mažiausios reikšmės).

Priede pateikiamas pagal minėtus siūlymus pakoreguoto Lietuvos banko valdybos nutarimo „Dėl Vidutinių tarpbankinių palūkanų normų VILIBOR apskaičiavimo ir skelbimo tvarkos“ lyginamasis variantas.

Prašome Lietuvos bankų asociaciją apsvaistyti siūlymus ir pateikti komentarus dėl tvarkos pakeitimų iki 2013 m. birželio 14 d.

Valdybos pirmininkas

Vitas Vasiliauskas

² Rekomendacijose pateikiamas patikimo banko (angl. *prime bank*) apibrėžimas: „Patikimas bankas yra suprantamas kaip globali sistemiškai svarbi finansinė institucija (angl. G-SIFI), turinti gerą rinkos prieinamumą bei prieigą prie ECB pinigų politikos priemonių“.

Priedas

Lyginamasis variantas

PATVIRTINTA

Lietuvos banko valdybos

1998 m. gruodžio 10 d.

nutarimu Nr. 211

(Lietuvos banko valdybos

2005 m. balandžio 28 d.

nutarimo Nr. 68 redakcija)

VIDUTINIŲ TARPBANKINIŲ PALŪKANŲ NORMŲ VILIBOR APSKAIČIAVIMO IR SKELBIMO TVARKA

Valstybės žinios, 1998-12-23, Nr. 112-3121

Valstybės žinios, 2005-05-10, Nr. 59-2089

1. Pagrindinės šiame dokumente vartojamos sąvokos:

1.1. VILIBOR (*Vilnius Interbank Offered Rate*) – vidutinės tarpbankinės palūkanų normos, už kurias bankai pageidauja (pasiruošę) paskolinti lėšų litais kitiems bankams;

1.2. bankas – Lietuvos Respublikos komercinis bankas arba užsienio banko filialas (skyrius), veikiantis Lietuvos Respublikoje.

2. VILIBOR pagal šią tvarką apskaičiuoja ir skelbia Lietuvos ~~bankas~~ ~~banko Rinkos operacijų departamentas~~.

3. Skaičiuojamos ir skelbiamos 1 nakties, 1 savaitės, 2 savaitių, 1 mėnesio, 3 mėnesių, 6 mėnesių ir 1 metų VILIBOR.

4. VILIBOR apskaičiuoti naudojamos 3 punkte minėtų terminų bankų palūkanų normos, **už kurias bankai pageidauja (pasiruošę) paskolinti lėšų litais kitiems VILIBOR sąraše esantiems bankams** (toliau – palūkanų normos), kurias bankai skelbia **THOMSON REUTERS arba BLOOMBERG** informacinėje sistemoje **informacinėse sistemose** (toliau – **Informacinės sistemos**) arba praneša **kitomis** Lietuvos bankui ~~faksu~~ (arba ~~kitomis~~ Lietuvos bankui ir bankams priimtinomis ryšio priemonėmis), jeigu ~~REUTERS informacinės sistemos~~ **Informacinių sistemų** neturi arba ~~šios sistema~~ **šios** laikinai neveikia (toliau – teikia).

5. Palūkanų normos fiksuojamos 11 val. ryto Lietuvos laiku.

~~6. Kiekvieno termino VILIBOR apskaičiuojamos taip: didžiausia ir mažiausia užfiksuotos atitinkamo termino palūkanų normos atmetamos, o iš likusių atitinkamo termino palūkanų normų apskaičiuojamas aritmetinis vidurkis.~~

7. ~~6.~~ VILIBOR apskaičiuojamos ir skelbiamos kiekvieną darbo dieną. Jeigu ~~užfiksuojamos yra~~ mažiau nei ~~keturių~~ **trijų** bankų kurio nors termino palūkanų normos, to termino VILIBOR neskaičiuojamos ir neskelbiamos.

~~8. Lietuvos banko Rinkos operacijų departamentas sudaro ne mažiau kaip penkių bankų, pagal kurių palūkanų normas apskaičiuojamos VILIBOR, sąrašą.~~

97. Bankai, pagal kurių palūkanų normas apskaičiuojamos VILIBOR, turi atitikti šiuos reikalavimus:

7.1. turi turėti bent vienos iš tarptautinių reitingavimo agentūrų (*Fitch, Moody's* arba *Standard & Poors*) suteiktą ilgalaikio skolinimosi nacionaline valiuta reitingą (toliau – reitingas), kuris yra ne daugiau kaip dviem pakopomis mažesnis už Lietuvos Respublikai suteiktą žemiausią ilgalaikio skolinimosi nacionaline valiuta reitingą. Jeigu bankui reitingas nenustatytas, naudojamas patronuojančiajai institucijai (jei tokia yra) suteiktas ilgalaikio skolinimosi užsienio valiuta reitingas.

~~9.1. 7.2. turi atliktis~~ **7.2. turi atliktis rezidentais litais sudarinėti (arba bet kuriuo metu galėti atlikti sudaryti) indėlių, ir paskolų, atpirkimo, išankstinius valiutos keitimo ar valiutos apsikeitimo sandorius operacijastarpbankinėje rinkoje (toliau – tarpbankinius sandorius);**

~~9.2. 7.3. savo iniciatyva nuolat teikti palūkanų normas, atitinkančias bendrąsias tarpbankinės rinkos sąlygas ir tendencijas;~~

~~9.3. kiekvieno banko sudarytų apyvarta litais tarpbankinėje indėlių bei paskolų rinkoje, Lietuvos banko turimais duomenimis, per paskutinius 3 kalendorinių mėnesių iki sąrašo sudarymo turi būti ne mažesnė kaip 5 proc. bendros tarpbankinės indėlių bei paskolų apyvartos litais.~~

8. VILIBOR apskaičiuojamos iš penkių bankų, kurių tarpbankinių sandorių apyvarta per paskutiniuosius 6 kalendorinius mėnesius iki sąrašo sudarymo buvo didžiausia, palūkanų normų; jeigu daugiau nei vieno banko tarpbankinių sandorių apyvarta per paskutiniuosius 6 kalendorinius mėnesius iki sudarant sąrašą buvo penkta didžiausia, visi šie bankai įtraukiami į VILIBOR sąrašą;

~~10. 9. Jeigu 9.1–9.3 punktų reikalavimus 7.1 punkto reikalavimą atitinka mažiau kaip penki bankai, sąrašas sudaromas iš penkių bankų~~ **10. 9. Jeigu 9.1–9.3 punktų reikalavimus 7.1 punkto reikalavimą atitinka mažiau kaip penki bankai, sąrašas sudaromas iš penkių bankų papildomas bankais, kurie atitinka 9.1 ir 9.2 atitinkančiais 7.2 ir 7.3 punktų reikalavimus ir kurių apyvarta litais tarpbankinėje indėlių bei paskolų rinkoje, Lietuvos banko turimais duomenimis, tarpbankinių sandorių apyvarta per paskutinius 3 6 kalendorinius mėnesius iki sąrašo sudarymo yra pagal 8 punkte nustatytą taisyklę didžiausia.**

~~11. 10. Lietuvos banko Rinkos operacijų departamentas~~ **11. 10. Lietuvos banko Rinkos operacijų departamentas bankas** bankų sąrašą peržiūri kartą per ketvirtį. Sąrašas taip pat peržiūrimas, jeigu:

~~11.1. 10.1~~ kurio nors sąrašė esančio banko veikla apribojama arba sustabdoma;

~~11.2. 10.2~~ bankas nustojo teikti palūkanų normas, nors kiti į sąrašą įtraukti bankai jas teikia;

~~11.3. 10.3~~ bankas teikia palūkanų normas, neatitinkančias bendrųjų tarpbankinės rinkos sąlygų ir tendencijų;

~~11.4. 10.4~~ yra kitų ypatingų aplinkybių.

~~12. 11. Apskaičiuotos VILIBOR paskelbiamos REUTERS informacinėje sistemoje Lietuvos banko tinklalapyje ir Informacinėse sistemose ne vėliau kaip iki 12 val. apskaičiavimo dieną. Taip pat Lietuvos banko tinklalapyje ir REUTERS informacinėje sistemoje nurodomas 8 punkte minėtas skelbiamas bankų, pagal kurių palūkanų normas apskaičiuojamos VILIBOR, sąrašas. VILIBOR iki tos pačios valandos perduodamos ir kitoms informacinėms sistemoms, jeigu jos to pageidauja. Taip pat Lietuvos banko tinklalapyje skelbiamos VILIBOR apskaičiuoti naudotos bankų palūkanų normos.~~

~~13. Jeigu dėl techninių kliūčių neįmanoma iki 12 punkte nurodyto laiko paskelbti VILIBOR REUTERS informacinėje sistemoje ir (ar) perduoti kitoms informacinėms sistemoms, tai atliekama iš karto, kai tik atsiranda tokia galimybė.~~